

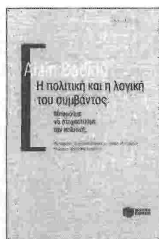
Για μια συμβαντική επανεκκίνηση του Μαρξισμού

ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΑΡΤΙΝΟΥ*

» **Ο Badiou** το λέει καθαρά, όπως δεν αρμόζει σε φιλοσόφους, «ο μαρξισμός δεν υπάρχει». Η κρίση τον έχει αποτελειώσει, τον έχει εξαντλήσει ιστορικά. Ακριβώς σ' αυτό το πεδίο που ο μαρξισμός δοκίμαζε τις υποθέσεις του. Αυτή ήταν άλλωστε και η ειδοποίησή του διαφορά από τις άλλες πολιτικές θεωρίες, μόνον αυτές επιζητούσε την ιστορική επικύρωση της αλήθειάς του. Η μαρξιστική έτσι θεωρία από ένα σημείο και μετά έπαψε να είναι μια πολιτική θεωρία και έγινε μια πράξη μέσα στον κόσμο, αυτή ακριβώς η δυνατότητα υλικοποίησης μιας σκέψης. Οι αναφορές έτσι αυτής της πολιτικής ήταν πάντα μέσα στον ορίζοντα του πραγματικού. Κρατικές ή ταξικές οντότητες που αναλάμβαναν να πραγματώσουν μια σκέψη, να την εξαντλήσουν στη δοκιμασία του πραγματικού. Ο μαρξισμός αναδείκνυε αυτό το πραγματικό, το εξιστορούσε, το απέδιδε στην ισχυρή του αντικειμενικότητα. Μια εμπειρία που δομούσε το ιστορικό της περιβάλλον. Ότι αλλού εγγράφονταν στη σφαίρα της ουτοπίας εδώ επιδίωκε την ιστορική του επικύρωση.

Η εργατική τάξη, αυτό το συλλογικό υποκείμενο της μαρξιστικής σκέψης, αναλάμβανε την πολιτική και κοινωνική της αυτοσυνειδησία, την ενεργό υποκειμενοποίηση της, μέσα από την στοχοπροσήλωσή της στην υλοποίηση αυτής της ιδέας. Η χειραφέτηση και η απελευθέρωση της θα περνούσαν μέσα από την κρατική κυριαρχία, από αυτό που αργότερα θα κατονομασθεί ως το μαρξιστικό παράδοξο. Ο λενινισμός, θα επισημάνει ο Badiou, είναι αυτό: «ένας νικηφόρος μαρξισμός». Όταν αυτό το σύστημα αναφορών κατέρρευσε ο μαρξισμός εξέπεσε ξανά στο επίπεδο της θεωρίας, αλλά τώρα μιας θεωρίας ιστορικά τελειωμένης, εξαντλημένης στο επίπεδο του πραγματικού. Το κεντρικό της ανάφορο η ΕΣΣΔ μπορεί σαφέστατα πλέον να καταταγεί σ' αυτό που ο Badiou θα ονομάσει «κοινοτοπία του φιάσκου». Ένα ιστορικό τραύμα που δεν διέφευσε μόνο μια θεωρία αλλά και έναν ολόκληρο ορίζοντα προσδοκιών.

Τη σταλινική αυτή ήττα ακολούθησαν και άλλες ήττες. Ο απελευθερωτικός πόλεμος στο Βιετνάμ και ο επεκτατικός εθνικισμός που τον ακολούθησε, ο Μάης του 68, η πολιτιστική επανάσταση, η συνδικαλιστική κίνηση της Πολωνίας, με αυτά την ιδιαίτερη αντιμαρξιστική προοπτική του, είναι προσδοκικά βήματα αυτής της ιστορικής ήττας

Alain Badiou
 «Η πολιτική και η λογική του συμβάντος»,
 μτφ. Βεργέτης,
 Μπέντζελος,
 εκδ. Πατάκης,
 σελ.165,
 τιμή: 14 ευρώ

του μαρξισμού. «Ό,τι επιβιώνει πλέον από την φαινομενική του ύπαρξη», επισημάνει ο Badiou, «δεν είναι παρά ένα γλωσσικό πτώμα, ένας λόγος που δεν στηρίζεται παρά στο ψεύδος του θανάτου». Μια διαπίστωση που δεν πρέπει όμως να οδηγεί, σύμφωνα με τον Badiou, στην απόλυτη κατάφαση αυτού του σύγχρονου ιδεολογήματος των «ανθρωπίνων δικαιωμάτων», στην παραίτηση μας από το να σκεφτόμαστε πολιτικές διεξόδους από τη φιλελεύθερη θεώρηση. Μια συμπίεση του σύγχρονου αντιμαρξισμού στη «συντηρητική ενόρμηση» θα απέκρυπτε πτυχές και αυτής ακόμη της ιστορικής κρίσης του μαρξισμού. Μια κριτική που εξαντλείται μόνο στον περιορισμό της ελευθερίας δεν εμβαθύνει στο μαρξιστικό συμβάν, στο ζήτημα της χειραφέτησης που αυτό εγείρει.

Το τέλος του μαρξισμού, είναι για τον Badiou, αυτό το τέλος του πολιτικού υποκειμένου, του υποκειμένου που εσωτερικεύει στα βάθη του είναι του την εμπειρία της ιστορικής του χειραφέτησής. Το υποκείμενο μάλιστα αυτού του θανάτου μέλλει να είναι και το μόνο μαρξιστικό υποκείμενο σήμερα. Ο σύγχρονος μαρξισμός είναι αυτό και μόνο: ο μαρξισμός του θανάτου του. Δεν υπάρχει το υποκείμενο που ανήκε στα πραγματικά του ανάφορα, κρατικά ή συνδικαλιστικά, αλλά ένα υποκείμενο που εγγράφεται στο «ακαταίτητο», στον «απειροσμένο τόπο» του αδιανότου. Το αδιανότο που είναι αυτή η τομή που επιχειρεί πάνω στην πραγματικότητα η σκέψη. Μια τέτοια τομή που ήταν κάποτε και ο μαρξισμός.

Στον ορίζοντα αυτής της δυνατότητας χαράζει για τον Badiou ο νέος κύκλος της «μαρξιστοποίησης». «Πρέπει να ξαναγράψουμε το μανιφέστο», λέει χαρακτηριστικά. Σ' αυτό το σημείο της επανέναρξης όλη η μαρξιστική αρχαιολογία επιβάλλει την ανασυγκρότησή της, μέσα όμως από μια εξαιρετική συνθήκη, από αυτή τη ρηξικεννή τοπική «ενός θράσματος αληθείας», που θα εντοπίζει το πραγματικό και θα εγκαθιδρύει την υπόσχεση του. Αυτό που είναι για τον Badiou το *συμβάν*. Το *συμβάν* δεν είναι ένα γεγονός της τρέχουσας πραγματικότητας αλλά αυτό το αδιανότο που κομίζει στην πραγματικότητα το Πραγματικό, αυτή η απαξιωμένη του αλήθεια, η αδύνατη διάσταση του Άλλου, του αφύσικου Άλλου, του εξαιρετικού του Λόγου. Η πολιτική οφείλει έτσι να είναι αυτό και μόνο: ο

Ο λενινισμός, θα επισημάνει ο Badiou, είναι αυτό: «ένας νικηφόρος μαρξισμός». Όταν αυτό το σύστημα αναφορών κατέρρευσε ο μαρξισμός εξέπεσε ξανά στο επίπεδο της θεωρίας, αλλά τώρα μιας θεωρίας ιστορικά τελειωμένης, εξαντλημένης στο επίπεδο του πραγματικού. Το κεντρικό της ανάφορο η ΕΣΣΔ μπορεί σαφέστατα πλέον να καταταγεί σ' αυτό που ο Badiou θα ονομάσει «κοινοτοπία του φιάσκου»

αποκαλυπτικός τόπος αυτού του συμβάντος, η τομή που διασσεύει την τάξη, αυτή η Άλλη ερμηνεία του κόσμου. Μια Αλήθεια που εγγράφεται, σύμφωνα με τον Badiou, σ' αυτήν την γενεαλογία του μη αναπαραστάσιμου.

Μέσα από μια σειρά αναφορών, από τον Πασκάλ (η ύπαρξη του Θεού δεν αποδεικνύεται), το Ρουσσώ (ο λαός δεν εκπροσωπείται), το Μαλλαρμέ (το ποίημα δεν επεξηγείται), μέχρι αυτό το αδύνατο όνομα του Λακάν (το υποκείμενο δεν υφίσταται), ο Badiou επιχειρεί αυτή την αδυνατότητα-δυνατότητα μιας πολιτικής σκέψης πέραν του κυριαρχικού λόγου, αυτού του κοινοβουλευτικού ψεύδους. Έναν στοχασμό που θα κομίζει στη πραγματικότητα των αναπαραστάσεων το μη αναπαραστάσιμο, την «διαφορά» (Derrida), αυτόν τον μετεωρισμό της αλήθειας του. «Άλλωστε ξέρουμε καλά», θα μας πει ο Badiou, κλείνοντας μας το μάτι, «η άξιζε ο υπαρκτός σοσιαλισμός».

* www.leximata.blogspot.com